

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології
Кафедра педагогічної та вікової психології

Наталія Кордунова

ПСИХОЛОГІЯ

Робоча програма

нормативної навчальної дисципліни

підготовки бакалавра

галузі знань 0203 «Гуманітарні науки»

напряму підготовки 6.020303 Філологія

(«Мова та література» (англійська, німецька, французька))

Луцьк-2015

УДК 159.9 (073)
ББК 88. Р 30
К–66

Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 3 від 20.11.2013р.).

Рецензент:

Кульчицька А. В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної та соціальної психології Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Кордунова Н. О.

К–66 **Психологія:** Робоча програма нормативної навчальної дисципліни / Наталія Олександрівна Кордунова. – Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2015. – 24 с.

Видання містить матеріали щодо структури робочої програми нормативної навчальної дисципліни «Психологія».

У робочій програмі нормативної навчальної дисципліни «Психологія» висвітлюються різні психологічні течії, визначено їх роль у розвитку науки психології; суть і специфіка психічних процесів особистості: відчуття, сприймання, пам'ять, мовлення, мислення; загальні закономірності психіки; індивідуальні можливості особистості.

Рекомендовано для студентів галузі знань знань 0203 «Гуманітарні науки» напряму підготовки 6.020303 Філологія («Мова та література» (англійська, німецька, французька)) заочної форми навчання.

УДК 159.9 (073)
ББК 88. Р 30

© Кордунова Н. О., 2015.

© Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки, 2015

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Опис навчальної дисципліни	5
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	5
3. Програма навчальної дисципліни	6
4. Структура навчальної дисципліни.....	10
5. Теми практичних занять	12
6. Самостійна робота	17
7. Індивідуальні завдання	17
8. Методи навчання	18
9. Методи та засоби діагностики успішності навчання.....	18
10. Розподіл балів, які отримують студенти	19
11. Методичне забезпечення	20
12. Питання для підготовки до екзамену.....	20
13. Список джерел	23

Вступ

Робоча програма нормативної навчальної дисципліни «Психологія» розрахована на студентів Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки навчально-кваліфікаційного рівня «бакалавр» і повністю відповідає нормативам Міністерства освіти і науки України.

Як навчальна дисципліна курс «Психологія» посідає чільне місце в системі підготовки майбутнього спеціаліста. Він передбачає ознайомлення студентів з теорією та методологією психології; структурою та закономірностями функціонування психіки; виникненням та історичним розвитком людської свідомості; базовими науковими поняттями психології в її внутрішніх зв'язках; детермінованістю психічних явищ в плані розвитку; з сутністю особистості, її рушійними силами розвитку; індивідуально-психологічними особливостями особистості; пізнавальними психічними та емоційно-вольовими процесами особистості та ін.

Курс покликаний розширити і поглибити загальнопсихологічні й професійно психологічні знання як базові в процесі формування майбутнього спеціаліста, створити у студентів розуміння єдності, цілісності, взаємозв'язку всіх психічних явищ, їх механізмів та закономірностей як невід'ємних складників повноцінного психічного розвитку, показати значення нерозривності формування особистості та індивідуальності з їх соціальним оточенням, соціальними групами й колективами, що допоможе їм глибше зрозуміти закономірності психічного життя людини й особливості формування та розвитку людської особистості, а також стати засобом формування вмінь психологічного аналізу різноманітних педагогічних та життєвих ситуацій, вікових, статевих та індивідуально-психологічних особливостей людей, слугувати розвиткові здібностей, що зумовлюють успішність професійної діяльності.

Робоча програма нормативної навчальної дисципліни „Психологія” підготовлена відповідно до навчального плану і складається з двох модулів. Перший модуль «Психологія як наука», другий модуль «Пізнавальна діяльність особистості». Кожний модуль поділений на окремі теми, які розкривають зміст курсу.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 2	0203 «Гуманітарні науки»	Обов'язковий
	6.020303 – Філологія («Мова та література» (англійська, німецька, французька))	
Модулів -	6.020303 Філологія («Мова та література» (німецька, англійська, французька))	Рік підготовки I
Змістових модулів -		Семестр II
ІНДЗ: є		Лекції 4 год.
Загальна кількість годин 72		Практичні (семінари) 8 год.
Тижневих годин (для заочної форми навчання):	Бакалавр	Самостійна робота 30 год.
Аудиторних 2		Індивідуальна робота 30 год.
самостійної роботи 4 індивідуальної роботи 4		Форма контролю: екзамен

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни "Психологія" належить до прикладних дисциплін і базується на знаннях про загальні закономірності, механізми функціонування психіки людини. Головною метою вивчення курсу є розкриття основних фундаментальних положень та закономірностей психологічної науки.

Завдання:

- оволодіти системою знань про особливості психології як науки, необхідність її виникнення;
- освоїти основні поняття категоріального апарату;
- дізнатися про виникнення та історичний розвиток людської психіки;

- зрозуміти сутність особистості, її рушійні сили розвитку та пізнавальної діяльності;
- освоїти емоційно-вольову сферу особистості та її індивідуально-психологічні особливості;
- досягти гуманізації суспільних відносин, формування у молоді уміння цілеспрямовано здійснювати самовиховання;
- оволодіти конкретними методиками психологічного дослідження.

В результаті вивчення даного курсу студенти повинні **знати**:

- етапи становлення психології як окремої науки;
- дослідницькі методи психології;
- психічні процеси, етапи і властивості людини;
- характеристику людської особистості та її прояв у різних видах діяльності;
- індивідуально-психологічні якості та властивості особистості.

вміти:

- вільно та осмислено використовувати термінологічний апарат психології;
- застосовувати у практичній психолого-педагогічній діяльності основні та додаткові методи дослідження психології;
- уміти визначати (діагностувати) характеристики та особливості прояву різних психічних процесів, станів і властивостей людини залежно від ситуації та обставин;
- розрізняти індивідуально-психологічні якості та властивості, а також характеристики людської особистості у цілому, з метою найефективнішої взаємодії в різних видах діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

Психологія як наука

Тема 1. Предмет, завдання та методи психології

Предмет психології як науки. Структура, завдання та стан сучасної психології. Місце психології в системі наук. Диференціація психології на окремі галузі. Зв'язок психології з іншими науками. Основні етапи історії психології: школи, концепції, напрями у психології. Історія психологічної думки в Україні. Основні методи психології: спостереження, експеримент. Додаткові методи: тест, опитування, бесіда, аналіз продуктів діяльності, кількісний і якісний аналізи дослідження психічних явищ.

Основні поняття: психологія, психічні явища, психіка, гештальтпсихологія, біхевіоризм, гуманістичні теорії, когнітивізм, структуралізм, функціоналізм, психоаналіз, метод спостереження, експеримент (лабораторний, природний), опитування, тести.

Тема 2. Розвиток психіки та свідомості

Виникнення та розвиток психіки. Розвиток механізмів психічної діяльності. Розвиток психіки на різних етапах еволюції тваринного світу. Відмінність психіки людини від психіки тварин. Виникнення та історичний розвиток людської свідомості. Свідомість та її структура. Свідоме й несвідоме в психічній діяльності людини. Свідомість та ментальність.

Основні поняття: психіка, подразливість, психічне відображення, чутливість, тропізм, інстинкт, рефлекс, безумовний рефлекс, умовний рефлекс, навичка, інтелектуальна поведінка, наuczіння, самосвідомість, свідомість, несвідоме, ментальність, онтогенез, філогенез.

Тема 3. Психологія особистості

Поняття про особистість. Активність особистості та її джерела. Критерії підходу до розуміння та визначення особистості. Людина, індивід, особистість, індивідуальність. Різноманітність суттєвих ознак особистості як психічного явища. Вітчизняні вчені про особистість: Л. С. Виготський, О. М. Леонтьєв, Л. І. Божович. Склад і структура особистості. Особистісні конструкти, їх зміст. Самосвідомість як усвідомлення „Я”. „Я-образ” та „Я-концепція” як змістовна та динамічна складові особистості. Розвиток і виховання особистості. Шляхи, умови, фактори особистісного зростання. Особистість як суб’єкт та об’єкт навчання, виховання і самотворення. Стадії розвитку особистості за Е. Еріксоном.

Основні поняття: людина, особистість, індивідуальність, індивід, спрямованість, активність, мотив, інтерес, переконання, ідеал, звичка, установка, рівень домагань, самооцінка, світогляд, фрустрація, рушійні сили розвитку особистості, самосвідомість, самоконтроль, саморегуляція, самореалізація, «Я-концепція».

Тема 4. Психологія міжособистісних стосунків

Поняття про групи. Класифікація груп у психології. Міжособистісні стосунки в групах (колективах). Лідерство в групах (колективах). Рівні соціально-психологічного розвитку груп. Психологічна сумісність і конфлікт у міжособистісних стосунках. Соціометрія та референтометрія. Проблема конформізму і нонконформізму. Сприймання людьми одне одного як аспект міжособистісних стосунків.

Основні поняття: група, колектив, міжособистісні стосунки, міжособистісна привабливість, умовна, реальна, офіційна, неофіційна та референтна групи, формальна, неформальна групи, конформізм, нонконформізм, соціальна перцепція, групова ідентифікація, групова інтеграція, атракція, групова згуртованість, колективістське самовизначення.

Тема 5. Спілкування

Поняття про спілкування. Функції і форми спілкування. Засоби спілкування: мова і мовлення в психічному розвитку людини. Невербальні засоби спілкування, їхня роль у діяльності особистості. Види спілкування. Ефективність та стилі спілкування. Оволодіння навичками спілкування. Спілкування як міжособистісна взаємодія. Спілкування як міжособистісне розуміння.

Основні поняття: спілкування, комунікація, інформація, вербальне спілкування, комунікативна функція спілкування, інтерактивна функція спілкування, рефлексія, перцептивна функція спілкування, інтерпретація, стереотипізація, міжособистісне спілкування, особистісно-групове спілкування, міжгрупове спілкування, опосередковане спілкування, безпосереднє спілкування, довготривале спілкування, завершене спілкування, незавершене спілкування, педагогічне спілкування.

Тема 6. Психологічні основи діяльності людини

Діяльність як психологічна проблема. Поняття про діяльність як вияв фізичної і психічної активності. Мета і мотиви діяльності. Психологічна структура діяльності. Засоби діяльності, процес їх засвоєння. Перенесення та інтерференція навичок. Види людської діяльності, їхнє освоєння і розвиток. Творча діяльність.

Основні поняття: діяльність, активність, поведінка, потреба, мотив, мета, операція, дія, інтеріоризація, екстеріоризація, зворотна аферентація, рух, уміння, навички, вправляння, автоматизація навички, перенесення навички, інтерференція, гра, навчання, праця, спілкування, провідна діяльність, педагогічна діяльність.

Пізнавальна діяльність особистості

Тема 7. Увага

Поняття про увагу. Фізіологічні механізми уваги. Структура уваги. Види і форми уваги. Властивості уваги. Функції уваги. Розвиток уваги у дітей, боротьба з неуважністю та відволіканням. Основні критерії розвинутої уваги. Розлади уваги та їх корекція у людини.

Основні поняття: увага, уважність, осередок оптимального збудження, домінанта, орієнтувальний рефлекс, взаємна індукція, мимовільна увага, довільна увага, післядовільна увага, зовнішня увага, внутрішня увага, обсяг, стійкість, зосередженість, спрямованість, концентрація, флуктуація, розподіл, переключення, коливання, розсіяність уваги.

Тема 8. Відчуття та сприймання

Поняття про відчуття. Фізіологічне підгрунтя відчуттів. Класифікація та види відчуттів. Загальні закономірності відчуттів. Властивості відчуттів. Розвиток відчуттів у дітей. Відчуття і діяльність.

Поняття про сприймання. Фізіологічні основи сприймання. Різновиди сприймань. Властивості сприймань. Спостереження і спостережливість.

Основні поняття: відчуття, аналізатор, рецептор, контактні відчуття, дистантні відчуття, екстерорецептори, інтерорецептори, пропріорецептори, чутливість, поріг чутливості, адаптація, сенсibiliзація, синестезія, контраст, індукція.

Сприймання, сприйняття, предметність, цілісність, структурність, осмисленість, константність сприймання, апперцепція, ілюзія, сприймання простору, сприймання руху, сприймання часу, конвергенція, акомодация, секретичне сприймання.

Тема 9. Пам'ять

Поняття про пам'ять. Природа пам'яті. Теорії і закони пам'яті. Фізіологічні особливості пам'яті. Різновиди пам'яті. Процеси пам'яті. Запам'ятовування та його різновиди. Відтворення та його різновиди. Забування та його різновиди. Індивідуальні особливості пам'яті. Розвиток пам'яті у дітей.

Основні поняття: пам'ять, асоціація, запам'ятовування, збереження, відтворення, забування, впізнання, пригадування, інтерференція, персеверація, ремінісценція, амнезія, образна пам'ять, словесно-логічна пам'ять, емоційна пам'ять, рухова пам'ять, оперативна пам'ять, короткочасна пам'ять, довготривала пам'ять.

Тема 10. Мислення

Поняття про мислення. Теорії мислення, його фізіологічна основа. Соціальна природа мислення. Розумові дії та операції мислення. Форми мислення. Процес розуміння. Процес розв'язання завдань. Різновиди мислення. Індивідуальні особливості мислення. Інтелект людини за Р. Мейлі. Розвиток та формування культури мислення у дітей.

Основні поняття: мислення, розуміння, аналіз, синтез, порівняння, абстрагування, узагальнення, конкретизація, класифікація, систематизація, судження, умовивід, поняття, проблемна ситуація, завдання, гіпотеза, наочно-дійове мислення, наочно-образне мислення, словесно-логічне мислення, самостійність, глибина, широта, гнучкість, критичність мислення.

Тема 11. Уява

Поняття про уяву. Зв'язок уяви з об'єктивною дійсністю. Фізіологічна основа уяви. Процес створення образів уяви. Різновиди уяви. Уява і особистість. Розвиток уяви у дітей.

Основні поняття: уява, довільна уява, мимовільна уява, репродуктивна уява, творча уява, мрія, фантазія, аглютинація, наголошування, гіперболізація, схематизація, типізація, ятрогенія, антиципація, алегорія, галюцинація.

Тема 12. Емоції і почуття

Поняття про емоції і почуття. Фізіологічне підґрунтя емоцій і почуттів. Функції емоцій і почуттів. Вираження емоцій і почуттів. Форми переживання емоцій і почуттів. Вищі почуття. Розвиток і виховання культури емоцій і почуттів у дітей.

Основні поняття: емоції, почуття, стенічні почуття, астеничні почуття, чуттєвий тон, настрої, афекти, пристрасть, стрес, страх, тривога, сором, симпатія, гнів, радість, горе, фрустрація, моральні почуття, інтелектуальні почуття, естетичні почуття, праксичні почуття.

Тема 13. Воля

Поняття про волю. Ознаки вольової поведінки. Функції волі. Теорії волі. Довільні дії та їх особливості. Аналіз складної вольової дії. Основні якості волі. Безвілля, його причини і переборення. Розвиток та виховання вольової активності людини: позитивні та негативні вольові якості.

Основні поняття: воля, активність, мимовільна дія, довільна дія, вольове зусилля, дія, затримка, бажання, потяг, боротьба мотивів, сила волі, безвілля, абулія, апраксія.

Тема 14. Характер і темперамент

Поняття про характер. Природні і соціальні передумови формування характеру. Структура характеру. Основні риси типового характеру. Акцентуації характеру. Формування характеру.

Поняття про темперамент. Історія розвитку вчення про темперамент. Фізіологічне підґрунтя темпераменту. Типи темпераменту. Основні властивості темпераменту. Роль темпераменту в діяльності людини.

Основні поняття: характер, структура характеру, акцентуація, акцентуація педантизму, акцентуація демонстрування, акцентуація тривожності, риси характеру, мотивація досягнень.

Темперамент, динамічність, тип вищої нервової діяльності, сила нервових процесів, екстравертність, інтровертність, сенситивність, реактивність, пластичність, ригідність, резистентність.

Тема 15. Здібності

Поняття про здібності. Структура здібностей. Різновиди здібностей. Індивідуальні відмінності у здібностях людей та їх природні передумови. Обдарованість, талант, геніальність, майстерність. Формування та розвиток здібностей.

Основні поняття: здібності, нахили, інтереси, задатки, структура здібностей, загальні здібності, спеціальні здібності, обдарованість, талант, геніальність, майстерність.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лекції	Практ. з-тя	Інд. роб.	Сам. роб.
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Предмет, завдання та методи психології	7	1	2	2	2
Тема 2. Розвиток психіки та свідомості	5	1	-	2	2
Тема 3. Психологія особистості	7	1	2	2	2
Тема 4. Психологія міжособистісних стосунків	6	-	2	2	2
Тема 5. Спілкування	7	1	2	2	2
Тема 6. Психологічні основи діяльності людини	4	-	-	2	2
Тема 7. Увага	4	-	-	2	2
Тема 8. Відчуття та сприймання	4	-	-	2	2
Тема 9. Пам'ять	4	-	-	2	2
Тема 10. Мислення	4	-	-	2	2
Тема 11. Уява	4	-	-	2	2
Тема 12. Емоції і почуття	4	-	-	2	2
Тема 13. Воля	4	-	-	2	2
Тема 14. Характер і темперамент	4	-	-	2	2

Тема 15. Здібності	4	-	-	2	2
Усього годин	72	4	8	30	30

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	<p style="text-align: center;"><i>Тема 1. Предмет, завдання та методи психології</i></p> <p>1. Визначення психології як науки. Основні етапи становлення психології як науки.</p> <p>2. Психологічна наука на сучасному етапі і її зв'язок з іншими науками:</p> <p>а) психологія і природознавство;</p> <p>б) психологія і науково-технічний прогрес;</p> <p>в) психологія і педагогіка.</p> <p>3. Основні галузі психології.</p> <p>4. Основні напрямки сучасної зарубіжної психології.</p> <p>5. Завдання і структура сучасної психологічної науки.</p> <p>6. Основні вимоги до методів психології.</p> <p>7. Методи психологічних досліджень та їх проведення.</p> <p>Виконання психологічних завдань:</p> <p>Див: Денисюк А. С. Психологія: навч.-метод. посіб. / А. С. Денисюк, Л. В. Потапчук. – Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. – С.54–61.</p> <p>Основні поняття: психологія, психічні явища, психіка, гештальтпсихологія, біхевіоризм, гуманістичні теорії, когнітивізм, структуралізм, функціоналізм, психоаналіз, метод, спостереження, експеримент (лабораторний, природний), опитування, тести.</p>	2
2.	<p style="text-align: center;"><i>Тема 2. Психологія особистості</i></p> <p>1. Поняття особистості у психології.</p> <p>2. Сучасні теорії особистості.</p> <p>3. Склад і структура особистості.</p> <p>4. Самосвідомість та «Я-концепція» особистості.</p> <p>5. Формування та розвиток особистості.</p> <p>6. Проблеми особистісного зростання.</p> <p>Виконання психологічних завдань:</p> <p>Див: Денисюк А. С. Психологія: навч.-метод. посіб. / А. С. Денисюк, Л. В. Потапчук. – Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі</p>	2

	<p>Українки, 2010. – С.70–86.</p> <p>Основні поняття: людина, особистість, індивідуальність, індивід, спрямованість, активність, мотив, інтерес, переконання, ідеал, звичка, установка, рівень домагань, самооцінка, фрустрація, рушійні сили розвитку особистості, самосвідомість, самоконтроль, саморегуляція, самореалізація, «Я-концепція».</p>	
3.	<p>Тема 3. Спілкування.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про спілкування. 2. Структура та види спілкування. 3. Роль спілкування в житті людини. 4. Структура спілкування за Г. М. Андреевою; модель комунікативного процесу за Лассуепу; функції спілкування за Б. Ф. Ломовим. 5. Засоби спілкування. 6. Особливості педагогічного спілкування. <p>Виконання психологічних завдань:</p> <p>Див: Денисюк А. С. Психологія: навч.-метод. посіб. / А. С. Денисюк, Л. В. Потапчук. – Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. – С.98–103.</p> <p>Основні поняття: спілкування, комунікація, інформація, вербальне спілкування, комунікативна функція спілкування, інтерактивна функція спілкування, рефлексія, перцептивна функція спілкування, інтерпретація, стереотипізація, міжособистісне спілкування, особистісно-групове спілкування, міжгрупове спілкування, опосередковане спілкування, безпосереднє спілкування, довготривале спілкування, завершене спілкування, незавершене спілкування, педагогічне спілкування.</p>	2
4.	<p>Тема 4. Психологія міжособистісних стосунків</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про групу і її структурну організацію. 2. Характеристика групових процесів. 3. Колектив, як соціально-специфічне поняття. 4. Основні психологічні характеристики колективу. 5. Проблема конформізму і нонконформізму. 6. Психологічний клімат у колективі. 7. Основи згуртованості колективу. <p>Виконання психологічних завдань:</p> <p>Див: Денисюк А. С. Психологія: навч.-метод. посіб. / А. С. Денисюк, Л. В. Потапчук. – Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. – С.86–91.</p> <p>Основні поняття: група, колектив, міжособистісні стосунки, міжособистісна привабливість, умовна, реальна, офіційна, неофіційна та референтна групи, формальна,</p>	2

	неформальна групи, конформізм, нонконформізм, соціальна перцепція, групова ідентифікація, групова інтеграція, атракція, групова згуртованість, колективістське самовизначення.	
	Усього годин	8

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Тема 1. Предмет, завдання та методи психології	2
2.	Тема 2. Розвиток психіки та свідомості	2
3.	Тема 3. Психологія особистості	2
4.	Тема 4. Психологія міжособистісних стосунків	2
5.	Тема 5. Спілкування	2
6.	Тема 6. Психологічні основи діяльності людини	2
7.	Тема 7. Увага	2
8.	Тема 8. Відчуття та сприймання	2
9.	Тема 9. Пам'ять	2
10.	Тема 10. Мислення	2
11.	Тема 11. Уява	2
12.	Тема 12. Емоції і почуття	2
13.	Тема 13. Воля	2
14.	Тема 14. Характер і темперамент	2
15.	Тема 15. Здібності	2
	Усього годин	30

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне навчально-дослідне завдання передбачає опрацювання теоретичного матеріалу, першоджерел та додаткової літератури з теми, яка обирається студентом.

Індивідуальні завдання студенти виконують на основі знань, умінь та навичок, здобутих під час лекцій, практичних занять та самостійної роботи, що охоплює зміст навчального курсу «Психологія» загалом.

На індивідуальні завдання з курсу «Психологія» відводиться 30 год.

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Тема 1. Предмет, завдання та методи психології	2
2.	Тема 2. Розвиток психіки та свідомості	2

3.	Тема 3. Психологія особистості	2
4.	Тема 4. Психологія міжособистісних стосунків	2
5.	Тема 5. Спілкування	2
6.	Тема 6. Психологія міжособистісних відносин	2
7.	Тема 7. Роль та значення уваги в житті і діяльності людини	2
8.	Тема 8. Активний характер відчуттів і сприймань у взаємодії людини із середовищем	2
9.	Тема 9. Взаємозв'язок та взаємодія різних видів пам'яті людини	2
10.	Тема 10. Мислення як вища форма пізнавальної діяльності	2
11.	Тема 11. Уява як вищий пізнавальний процес	2
12.	Тема 12. Емоції, почуття та людська індивідуальність	2
13.	Тема 13. Значення волі в організації діяльності і спілкування людини	2
14.	Тема 14. Вплив характеру і темпераменту на індивідуальний стиль діяльності людини	2
15.	Тема 15. Природа індивідуальних психологічних відмінностей людей за здібностями	2
	Усього годин	30

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Програмою нормативної навчальної дисципліни «Психологія» передбачено читання лекцій, проведення практичних занять, виконання контрольних робіт, індивідуальних навчально-дослідних завдань, організацію дискусій та робіт у групах, відео-презентації.

9. МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Специфіка викладання курсу полягає у використанні двох видів контролю: поточного та підсумкового.

Поточний контроль включає в себе:

- усне опитування;
- тестування;
- доповіді;
- участь у дискусіях та обговореннях;
- самостійна робота;
- індивідуальні завдання;
- контрольні роботи.

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Критерії оцінювання знань студентів

Екзамен оцінюється за чотирибальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»

Оцінкою «Відмінно» оцінюється відповідь повна, змістовна, ґрунтовна на всі питання білету. При цьому студент відповідав на додаткові питання і навів приклади для підтвердження конкретних понять та фактів відповідаючи на питання білету.

Оцінкою «Добре» оцінюється відповідь повна, змістовна, ґрунтовна на всі питання білету. Але не досить точно студент відповів на додаткові запитання, або у відповіді були відсутні конкретні приклади, або вони не зовсім вдалі.

Оцінкою «Задовільно» оцінюється відповідь вірна з усіх питань у загальній формі. При цьому студент не проявив глибоких знань з конкретних питань, але при цьому не допустив грубих помилок при вербалізації знань, тобто відповідь була поверхового характеру.

Оцінкою «Незадовільно» оцінюється відповідь невірна на всі питання білету, або коли студент припускав грубих помилок, загальному продемонстрував досить низький рівень знань.

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Кордунова Н. О. Геронтопсихологія: матеріали для проведення психодіагностичного дослідження з людьми похилого віку. Методичні рекомендації до практичних та лабораторних занять / Наталія Олександрівна Кордунова. – Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. – 140 с.
2. Кордунова Н. О. Звички та їх формування у дошкільників: Навч. посіб. / Н. О. Кордунова, А. О.С. Денисюк. – Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2006. – 156 с.
3. Кордунова Н. О. Психолого-педагогічний практикум для вчителів / Н. О. Кордунова. – Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2003. – 72 с.
4. Кордунова Н. О. Розвиток духовності старшокласників у процесі спілкування: метод. реком. / Н. О. Кордунова. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2003. – 64 с.

12. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Психологія як наука. Предмет психології. Загальні завдання психологічної науки.
2. Місце психології в системі наук. Галузі психологічних знань.
3. Методи сучасної психології, їх значення для наукових досліджень.
4. Мозок і психіка.
5. Психіка і свідомість.
6. Умови та закономірності виникнення та розвитку свідомості людини.
7. Свідомість та її структура. Свідоме й несвідоме в психічній діяльності людини.
8. Поява і розвиток форм психічного відображення у тварин.
9. Механізми відображувальної діяльності на різних стадіях розвитку психіки.

10. Поняття особистості в психології. Теорії особистості.
11. Структура особистості.
12. Спрямованість особистості.
13. Самосвідомість та Я-концепція особистості.
14. Розвиток особистості на різних вікових етапах.
15. Криза особистості підлітка, особливості її протікання.
16. Мова і мовлення. Механізми мовної діяльності. Різновиди мовлення.
17. Поняття про спілкування. Особливості спілкування.
18. Структура спілкування.
19. Функції та форми спілкування.
20. Засоби спілкування.
21. Характеристика видів спілкування.
22. Характеристика стилів спілкування.
23. Активність і діяльність та їх основні характеристики.
24. Поняття про діяльність. Структура діяльності.
25. Засвоєння діяльності. Формування навичок і умінь.
26. Види діяльності та їх розвиток в онтогенезі.
27. Поняття про увагу, її місце в психічному житті людини.
28. Фізіологічні основи уваги.
29. Властивості уваги, їх характеристика.
30. Види уваги, їх характеристика.
31. Увага та особистість. Неуважність, її причини.
32. Розвиток уваги у школярів.
33. Основні критерії вихованості уваги.
34. Поняття про сприймання. Фізіологічна основа сприймань.
35. Особливості сприймання.
36. Класифікація та види сприймання.
37. Індивідуальні особливості сприймання.
38. Поняття про відчуття. Відчуття в системі психічних процесів.
39. Фізіологічна основа відчуттів.
40. Основні властивості та закономірності відчуттів.
41. Індивідуальні особливості відчуттів.
42. Характеристика видів відчуттів.
43. Природа пам'яті. Фізіологічні механізми пам'яті.
44. Поняття про пам'ять.
45. Класифікація й види пам'яті.
46. Процеси й закономірності пам'яті.
47. Індивідуальні особливості пам'яті.
48. Розвиток пам'яті на різних вікових етапах.
49. Поняття про мислення як вищу форму пізнавальної діяльності.
50. Мислення як діяльність. Задача і проблемна ситуація.
51. Мислительні операції як основні механізми мислення.

52. Логічні форми мислення, їх характеристика.
53. Види мислення, їх особливості.
54. Індивідуальні відмінності в мисленні людини та її інтелект.
55. Розвиток мислення на різних вікових етапах.
56. Поняття про уяву, характерні риси уяви.
57. Види уяви, процеси уяви.
58. Фізіологічні основи процесів уяви.
59. Розвиток уяви у дітей.
60. Індивідуальні особливості уяви.
61. Поняття про емоції і почуття.
62. Види емоцій і почуттів.
63. Фізіологічна основа емоцій.
64. Форми переживання почуттів: афекти, стреси, настрої, фрустрація.
65. Вищі почуття.
66. Поняття про волю.
67. Класифікація вольових якостей.
68. Аналіз вольової дії.
69. Класифікація вольових якостей особистості.
70. Розвиток та виховання вольової активності в підлітковому віці.
71. Поняття про характер.
72. Природа та прояви характеру.
73. Структура характеру.
74. Вчинок і формування характеру.
75. Формування характеру в різні вікові періоди.
76. Поняття про темперамент.
77. Типи темпераменту, їх психологічна характеристика.
78. Тип вищої нервової діяльності та темперамент.
79. Темперамент і проблеми виховання.
80. Поняття про здібності.
81. Природні передумови здібностей.
82. Загальна структура здібностей.
83. Здібності, обдарованість, талант.
84. Кількісна і якісна характеристика здібностей.
85. Розвиток здібностей в онтогенезі.
86. Психологічні механізми сприймання людьми один одного.
87. Поняття про групи та колективи, їх класифікація.
88. Психологічна сумісність та її види.
89. Конфлікти. Типи конфліктів.
90. Комунікація в міжособистісних відносинах. Сутність міжособистісної комунікації.

13. СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Асмолов А. XXI століття: психологія в століття психології / А. Асмолов // Психолог. – 2004. – Січ. (№ 1). – С. 6–8.
2. Абрамова Г. С. Общая психология : учеб. пособие для вузов / Г. С. Абрамова. – М. : Академ. проект : Фонд “Мир”, 2003. – 496 с.
3. Абульханова К. А. Психосоциальный и субъективный подходы к исследованию личности в условиях социальных изменений / К. А. Абульханова // Психол. журн. – 2007. – № 5. – С. 5–14.
4. Антощук Є. Таємниці успіхів учнів та інструкторів “Української школи ейдетиків” / Є. Антощук // Психолог. – 2007. – Лип. (№ 25/27). – Спецвип. – С. 4–6.
5. Антощук Є. Запам’ятовування людей та їх імен / Є. Антощук // Психолог. – 2006. – Квіт. (№ 13). – С. 21–24.
6. Агафов А. Ю. Подходы к изучению памяти: историко-психологический анализ / А. Ю. Агафов // Журн. прикладной психологии. – 2004. – № 6. – С. 26–28.
7. Бабулина Л. В. Субъективные и сценарные стратегии жизненного пути личности / Л. В. Бабулина // Мир психологии. – 2007. – № 1. – С. 68–78.
8. Братусь Б. С. Современный мир и психология / Б. С. Бартусь // Мир психологии. – 2005. – № 1. – С. 52–60.
9. Битянова М. Р. Социальная психология: наука, практика и образ мыслей : учеб. пособие / Битянова М. Р. – М. : Изд-во ЭКСМО–Пресс, 2001. – С. 227–376; 511–548.
10. Бутейко Н. Ю. Спілкування як взаємодія / Бутейко Н. Ю. – К. : КНЕУ, 2005. – С. 287–292.
11. Бутейко Н. Ю. Спілкування та комунікація / Бутейко Н. Ю. – К. : КНЕУ, 2005. – С. 6–12.
12. Бутейко Н. Ю. Динаміка міжособистісного конфлікту / Н. Ю. Бутейко // Комунікативна майстерність викладача: навч. посіб. – К. : КНЕУ, 2005. – С. 225–236.
13. Варлій М. Й. Основи психології і педагогіки : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Варлій М. Й. – К. : Центр навч. л-ри, 2007. – 376 с.
14. Варлій М. Й. Психологія : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Варлій М. Й. – К. : Центр навч. л-ри, 2007. – 288 с.
15. Веракіс А. І. Основи психології: навч. посіб. для студ. ВНЗ / А. І. Веракіс. – К. : Центр навч. л-ри, 2005. – 416 с.
16. Восприятие и осознание // Хок Р. Р. 40 исследований, которые потрясли психологию. Секреты выдающихся экспериментов. – СПб. : Питер, 2003. – С. 54–91.
17. Гришина Н. В. Психология конфликта / Гришина Н. В. – СПб. : Питер, 2001. – 464 с.
18. Гришина Н. В. Психология жизненного пути / Н. В. Гришина // Психол. журн. – 2007. – № 5. – С. 81–88.

19. Глейтман Г. Мышление и знание. Основы психологии / Г. Глейтман, А. Фридлунд, Д. Райсберг. – СПб. : Питер, 2001. – Гл. 8. – С. 349–399.
20. Гусельцева М. С. Проблемы личности и ее исследование / М. С. Гусельцева // Вопр. психологии. – 2006. – № 3. – С. 160–163.
21. Денисюк А. С. Психологія: навч.-метод. посіб. / А. С. Денисюк, Л. В. Потапчук. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. – 180 с.
22. Дружинин В. Н. Психология общих способностей / В. Н. Дружинин. – СПб. : Питер, 2002. – С. 183–199, 281–322.
23. Дубравська Д. М. Відчуття / Д. М. Дубравська // Основи психології. – Л. : Світ, 2001. – С. 76–91.
24. Дубравська Д. М. Сприймання / Д. М. Дубравська // Основи психології. – Л. : Світ, 2001. – С. 92–102.
25. Загальна психологія : Підруч. для студ. ВНЗ / С. Д. Максименко, В. О. Зайчук, В. В. Клименко. – Вінниця : Нова Книга, 2004. – 702 с.
26. Загальна психологія : Практикум : Навч. посіб. для студ. ВНЗ / С. О. Ставицька, О. В. Темрук. – К. : Каравела, 2006. – 280 с.
27. Зимбардо Ф. Социальное влияние / Ф. Зимбардо, М. Ляйппе. – СПб. : Питер, 2000. – С. 71–80.
28. Иванова О. Гендерні особливості запам'ятовування і відтворення текстів / О. Иванова // Соціальна психологія : наук журн. нац. пед. ун-ту ім. М. Драгоманова. – 2008. – № 2. – С. 89–101.
29. Иванников В. Психология – наука о законах психики / В. Иванников // Популярная психология / сост. В. В. Мироненко. – М. : Наука, 1990. – С. 6–10.
30. Ильин Е. П. Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины / Е. П. Ильин. – СПб. : Питер, 2002. – 544 с. (Серия “Мастера психологии”).
31. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы / Е. П. Ильин. – СПб. : Питер, 2000. – С. 205–215.
32. Климов Е. А. Основы психологии : учеб. для студ. вузов / Е. А. Климов. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 462 с.
33. Климов Е. А. Психология в XXI веке / Е. А. Климов // Вопр. психологии. – 2003. – № 35. – С. 135–141.
34. Колесник Л. Л. Особистісні домагання як фактор формування життєвих цілей / Л. Л. Колесник // Практ. психологія та соц. робота. – 2007. – № 3. – С. 68–71.
35. Кордунова Н. О. Геронтопсихологія: матеріали для проведення психо-діагностичного дослідження з людьми похилого віку. Методичні рекомендації до практичних та лабораторних занять / Наталія Олександрівна Кордунова. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. – 140 с.
36. Кордунова Н. О. Звички та їх формування у дошкільників: навч. посіб. / Н. О. Кордунова, А. С. Денисюк. – Луцьк: РВВ „Вежа” Волин. держ. ун-т ім. Лесі Українки, 2006. – 156 с.
37. Кордунова Н. О. Психолого-педагогічний практикум для вчителів / Н. О. Кордунова. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2003. – 72 с.

38. Крайг Г. Психология развития / Г. Крайг. – СПб. : Питер, 2002. – С. 13–56.
39. Куницина В. Н. Межличностное общение : учеб. для вузов / В. Н. Куницина, Н. В. Казаринова, В. М. Погольша. – СПб. : Питер, 2002. – 544 с.
40. Лемешев О. Г. О структуре внимания / О. Г. Лемешев // Психология и соционика межличностных отношений. – 2006. – № 4. – С. 14–21.
41. Либин А. В. Дифференциальная психология / А. В. Либин. – М. : Смысл, 2000. – С. 424–428.
42. Лисянська Т. М. Онтогенетичні підходи у психології мислення / Т. М. Лисянська // Нац. пед. ін-т ім. М. Драгоманова. Наукові записки – Вип. 41. – К., 2001. – С. 105–108.
43. Макарова Л. І. Основи психології і педагогіки : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Л. І. Макарова. – К. : Центр навч. л-ри, 2005. – 112 с.
44. Макєєва Л. Життєвий шлях особистості / Л. Макєєва // Психолог. – 2004. – Трав. (№18). – С. 2–6.
45. Маклаков А. Г. Общая психология: учеб. для студ. вузов / А. Г. Маклаков. – СПб. : Питер, 2005. – 582 с.
46. Максименко С. Д. Загальна психологія / С. Д. Максименко, В. О. Соловієнко. – К. : МАУП, 2000. – 256 с.
47. Максименко С. Д. Общая психология / С. Д. Максименко. – М. : “Реал-бук” ; К. : “Ваклер”, 1999. – 528 с.
48. Максименко С. Д. Методи дослідження / Максименко С. Д. // Психологічна газета. – 2004. – Січ. (№ 1). – С. 4–7.
49. Максименко С. Д. Особистість : прогноз розвитку і життєвий шлях особистості / С. Д. Максименко // Психолог. – 2006. – № 7. – С. 5–10.
50. Максименко С. Д. Загальна психологія : навч. посіб. для студ. ВНЗ / С. Д. Максименко. – К. : Центр навч. л-ри, 2008. – 272 с.
51. Маркин Н. В. Личность в категориальном ряду: индивид, субъект, личность, индивидуальность / Н. В. Маркин // Мир психологии. – 2007. – № 1. – С. 45–54.
52. Мегель В. В. О стилях мышления / В. В. Мегель // Менеджмент и кадры: психология управления, соционика и социология: Междунар. науч.-практ. журн. – 2007. – № 12. – С. 29–35.
53. Меньшикова Г. Я. Зрительные иллюзии как способ исследования светлоты поверхности / Г. Я. Меньшикова // Вестн. МГУ. – Серия 14. – Психология. – 2006. – № 4. – С. 3–9.
54. Мышление и рассуждение // Психология, комплексный подход / под ред. М. Айзенка. – Минск : Образование, 2002. – С. 234–259.
55. М'ясоїд П. А. Загальна психологія: навч. посіб. / П. А. М'ясоїд. – К. : Вища школа, 2001. – 487 с.
56. Наконечна О. В. Конфліктність та конфліктостійкість як риси особистості / О. В. Наконечна // Вісник Нац. техн. ун-ту України. Філософія. Психологія. Педагогіка : Зб. наук. пр. – К., 2002. – № 3. – С. 137–140.
57. Немов Р. С. Психология . В 3-х кн. – Кн. 1. : Общие основы психологии : учеб. для студ. высш. уч. заведений / Р. С. Немов. – М. : ВЛАДОС, 2006. – 688 с.

58. Орбан-Лембрик Л. До питання про міжгрупові конфлікти й упередження / Л. Орбан-Лембрик // Соціальна психологія. – 2007. – № 3. – С. 3–17.
59. Орлов А. Б. Психология личности и сущности человека: учеб. пособие для студ. вузов / А. Б. Орлов. – М. : Академия, 2002. – 272 с.
60. Палеха Ю. І. Основи психології та педагогіки / Ю. І. Палеха. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2003. – 164 с.
61. Папуш М. Психотехника екзистенціального вибору / М. Папуш. – М. : Ин-т Общегуманитарных исследований, 2001. – 544 с.
62. Потреби та мотиви діяльності // Основи психології / За ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. – К. : Либідь, 2002. – 632 с.
63. Практикум по психологии личности / О. П. Елисеев. – СПб. : Питер, 2003. – 512 с.
64. Пророк Н. В. Ціннісно-мотиваційні передумови активного вирішення життєвих проблем / Н. В. Пророк // Практична психологія та соціальна робота. – 2004. – № 12. – С. 59–61.
65. Психология личности / Дж. Капрара, Д. Сервон. – СПб. : Питер, 2003. – 640 с. (Сер. “Мастера психологии”).
66. Психология личности: тесты, опросники, методики / сост. Н. В. Кирщева, Н. В. Рябчикова – Геликон. – М. : Знание, 1995. – 242 с.
67. Психология самосознания. Хрестоматия. – Самара : Изд. дом “БАХРАХ – М”, 2003. – 672 с
68. Сапогова В. В. Задачи по общей психологии / В. В. Сапогова. – М. : Аспект Пресс, 2001. – С. 301–327.
69. Самойлов А. Е. Психология мышления как империческая наука / А. Е. Самойлов // Практична психологія і соціальна робота: наук-практ. та освітньо-метод. журн. / Засн. компанія “СОЦІС”. – 2008. – № 1. – С. 2–9.
70. Семенова А. В. Основи психології і педагогіки / А. В. Семенова. – К. : Знання, 2006. – 320 с.
71. Серьожнікова Р. К. Основи психології і педагогіки / Р. К. Серьожнікова. – К. : Центр навч. л-ри, 2003. – 242 с.
72. Симоненко С. Стратегіально-семантичний підхід до вивчення природи та механізмів візуального мислення / С. Симоненко // Психологія і суспільство. – 2007. – № 3. – С. 73–91.
73. Сперлинг А. П. Психология / А. П. Сперлинг. – Минск : Попурри, 2002. – 431 с.
74. Статінова Н. П. Основи психології і педагогіки / Н. П. Статінова, Г. П. Сень. – К. : ВЦ КНТЕУ, 2002. – 345 с.
75. Степанов О. М. Основи психології і педагогіки / О. М. Степанов. – К. : Академвидав, 2006. – 480 с.
76. Степанов О. М. Психологічна енциклопедія / О. М. Степанов. – К. : „Академвидав”, 2006. – 424 с.
77. Стюарт-Гамильтон Я. Что такое психология / Я. Стюарт-Гамильтон. – СПб. : Питер, 2002. – С. 47–70.

78. Рибалка В. В. Індивід та особистість у психологічній теорії часу Б. Й. Цуканова / В. В. Рибалка // Практична психологія та соціальна робота : наук. практ. та освітньо- метод. журн. / Засн. компанія “СОЦІС”. – 2008. – С. 1–18.
79. Узнадзе Д. Н. Общая психология / Д. Н. Узнадзе. – СПб. : Питер, 2004. – 412 с.
80. Халперн Д. Психология критического мышления / Д. Халперн. – СПб. : Изд-во “Питер”, 2000. – С. 448–479. – (Серия «Мастера психологии»).
81. Хорни К. Самоанализ / К. Хорни. – М. : Изд-во ЭКСМО – Пресс, 2002. – 448 с. – (Серия “Психологическая коллекция”).
82. Хьелл Л. Теории личности / Л. Хьелл, Д. Зиглер. – СПб. : Питер, 2002. – 608 с.
83. Цимбалюк І. М. Психологія / І. М. Цимбалюк. – К. : Професіонал, 2004. – 216 с.
84. Циба В. Алгоритм життєвого шляху успішної особистості / В. Циба // Соціальна психологія. – 2006. – № 2. – С. 3–15.
85. Чаркова М. Н. Особенности развития свойств внимания под влиянием мотивации / М. Н. Чаркова // Психологическая наука и образование. – 2003. – № 2. – С. 26–33.
86. Чернова Т. Резервні можливості уяви та образного мислення / Т. Чернова // Психолог. – 2004. – Лист. (№42). – С. 19–21.
87. Чайковская М. Г. Субъективное восприятие формы и цвета / М. Г. Чайковская // Психология и соционика межличностных отношений. – 2007. – № 2. – С. 5–7.
88. Шапар В. Б. Сучасний тлумачний психологічний словник / В. Б. Шапар. – Х. : Прапор, 2007. – 640 с.

Навчально-методичне видання

Кордунова Наталія Олександрівна

Психологія

Робоча програма

нормативної навчальної дисципліни

Друкується в авторській редакції

Підписано до друку 25. 02. 2013. Формат 60x84 / 16.

Ум. друк. арк. 1,25. Зам. № 620. Тираж 50.

Папір офсетний. Гарнітура Times. Друк офсетний.

Друк ПП Іванюк В. П. 43021 м. Луцьк, вул. Винниченка, 65.

Свідоцтво Держкомінформу України

ВЛн № 31 від 04.02.2004 р.